את זובו תלת. לא דריש אתין אי נמי אתי לדרשא אחריתי: **עד שיצא** מבשרו. ובפרק בנות כותים (לעיל דף לה.) דדריש מבשרו ולא מחמת אונסו תרתי שמעת מינה וא"ת וא"ל קרא עד שיצא מבשרו מהיכא תיתי שיטמא בפיס כבחוץ דאי מנדה וזבה הא בריש בנות כותים (שם דף לב:) מצריך קרא לרבות קטן לזב ולנדה ולזבה ולא ילפינן מהדדי וי"ל דהוה ילפינן מנדה וזבה ופולטת במה הלד לר"ש נמי[ב] י"ל כיון דגלי לן קרא ששוין הן זב וזבה לענין קטנים גם לענין פיס כבחוץ היינו משוין אותם אי לאו מבשרו: **והתנן** האברים אין להם שעור. וא"ת וכי לא ידע דאבר שלם דוקא קאמר וי"ל דאבר שלם דוקא קאמר וי"ל דפריך אמאי דמשני דשוס שכבת זרע קתני דשוס שרץ נמי אשכחן כגון אברים ומשני דלאו היינו כל שהוא דאי חסר ליה טהור: **מנין** לרבות נוגע בשכבת זרע ת"ל או איש. מוהבגד אשר יהיה עליו שכבת זרע לא מצי למילף דבגד חמור מאדם דנושא הנבלה מטמא בגדים בחבורו ולא אדם כדאמר בפ"ק דבבא בתרא (דף ט:) וא"ת מ"ט דריש מאו איש דשרץ ושביק או איש דכתיב בש"ז גופיה וי"ל דמסתבר ליה טפי לרבות נוגע מקרא דנוגע ולא מהסיא דש"ז דמיירי ברואה וא"ת ול"ל יתורא דאו איש תיפוק ליה מדאיתקש ש"ז לשרץ דמהאי טעמא ילפינן בשרץ בגד ועור משכבת זרע בפ' במה אשה (שבת דף סד.) ובפרק כילד הרגל (ב"ק דף כה:) וי"ל דאי לאו דאו איש הוה אמינא דלא הוקשה אלא מ"ש בפירוש כגון נוגע בשרץ לרואה ש"ז ומאי למימר דרב פפא דמרבה נוגע מאו איש בשרץ הא דאמר התם דאיתקש אהדדי היינו משום דקרא בשרץ איירי בש"ז ומאו איש בשרץ נמי לא הוה מוקמינן לנוגע בש"ז אי לאו דאסמכינהו בהדיא: **ומטמא** בנגעים. משום דבנגעים כתיב (ויקרא יג) איש או אשה ובטומאת מת נמי כתיב (במדבר יט) ואיש אשר יטמא ולא יתחטא איצטריך קרא בהו לרבויי אבל לענין זוקק ליבום ופוטר מן היבום ומאכיל תרומה לא כתיב איש ולא איצטריך קרא אלא למעוטי עובר כנעוריה

מכזית בשר נבלה ופחות מכעדשה מן השרץ שאני אבר דכוליה במקום עדשה קאי דהא אילו חסר פורתא אבר [ה]מי קמטמיא שכבת זרע דחלוקה טומאתו מאי היא [ו]אילימא בין ישראל [ז]לדנכרים ה"נ איכא [ח]עכבר דים ועכבר דיבשה [ט]אלא בין קטן לגדול אמר רב פפא כתנאי מנין לרבות נוגע בש"ז ת"ל [3]או איש ופליגי תנאי בעלמא דאיכא דאמרי [י]דון מינה ומינה ואיכא דאמרי דון מינה ואוקי באתרא למ"ד דון מינה ומינה מה שרץ בנגיעה אף שכבת זרע בנגיעה ומינה מה שרץ בכעדשה אף ש"ז בכעדשה ולמ"ד דון מינה ואוקי באתרא מה שרץ בנגיעה אף ש"ז בנגיעה ואוקי באתרא מה ש"ז לרואה במשהו אף לנוגע במשהו א"ל רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא ממאי דמאו איש דשרץ קמרבי ליה דילמא [4]מאו איש אשר תצא ממנו שכבת זרע קמרבי ליה ודכ"ע דון מינה ומינה שיילינהו לתנאי איכא דתני כרב פפא ואיכא דתני כרב הונא בריה דרב נתן: **מתני'** [כ]תנוקת בת יום אחד מטמאה בנדה בת י' ימים מטמאה בזיבה [מ]תנוק בן יום אחד מטמא בזיבה [נ]ומטמא בנגעים [ע]ומטמא בטמא מת [פ]וזוקק ליבום [צ]ופוטר מן היבום [ק]ומאכיל בתרומה [ר]ופוסל (את) [מן] התרומה ונוחל

ימי חייו דכתיב (ויקרא כב) וזרע אין לה ושבה אל בית אביה והא יש לה זרע וכגמרא [לקמן מד.] פריך אפילו עובר נמי פוסל: ונוחל

שאר דברים המפורשים בו (שבועות שם) מה שהדבר צריך ללמוד מחבירו, שאין יכול ללמוד מגופו, ילמד מחבירו, ושאר דברים שאתה יכול ללמוד מגופו העמידהו על מקומו (זבחים שם וכע"ז יבמות עח: וחולין שם). **מטמא בזיבה.** אם יצא ממנו זוב (חולין נא:).

מב א מיי' פ"ב מהל' טומאת מצורע ומושב הלכה טו:

מג ב מיי' פ"ב מהל' מחוסרי כפרה הל"ט ועיין מ"ש בזה הכ"מ בפ"ה מהל' אבות הטומאה הלכה ח:

מד ג מיי' פ"ב מהל' טומאת מקדש ומושב הלכה ח:

מה ד ה מיי' פ"ב מהל' ממחוסרי כפרה הל"ו:

מו ו מיי' פ"ח מהל' מקדש ומושב הלכה יב:

מז ז מיי' פ"ה מהל' אבות הטומאה הל"ח:

מח ח ט מיי' פ"ב מהל' טומאת המת הל"ג ופ"ב מהל' אבות הטומאה הל"ט ופ"ד סה הל"ג:

מט י מיי' פ"ב מהל' מקדש ומושב הל"י ופ"ה מהל' אבות הטומאה הלכה יח:

נ כ מיי' פ"ח מהל' כלים הלכה ג:

נא ל מיי' פ"ה מהל' אבות הטומאה הלכה ג:

נב מ מיי' פ"ד מהל' איסורי ביאה הל"א ופ"ח מהל' מקדש ומושב הל"ג:

נג נ מיי' פ"ח מהל' מקדש ומושב הלכה ד:

נד ס מיי' פ"ט מהל' טומאת צרעת הל"ח:

נה ע מיי' פ"ח מהל' טומאת מת הל"ד:

נו פ מיי' פ"ח מהל' יבום וחליצה הל"י סמג עשין כב טוש"ע אה"ע סי' קנז סעי' ח:

נז צ מיי' שם הל"ה סמג שם טוש"ע שם סי' קנז סעיף ד:

נח ק מיי' פ"ו מהל' תרומות הלכה יב [וכרב אלפס יבמות פ"ז דף כה ע"ב]:

נט ר מיי' שם הל"י:

תוס' הרא"ש

רד תרי זובו תלת. רבנן לא דרשי אתים דלמאן דדריש אתים חשיב את למניינא בפרק בנות כותים גבי והזב את זובו וכי קא בעי ר' ישמעאל מניינא למה לי [ה] הוה מצי למימר דסבר כמאן דדריש אתים. א"נ קים ליה לתלמודא דהאי את אתא לדרש' אחריתי: **ורבי** ישמעאל מנינא למה לי. פי' מנין שתים לטומאה ושלש לקרבן: (כי) עד שיצא מבשרו. בפ' בנות כותים דרשינן מבשרו ולא מחמת אונסו ותרוייהו ש"מ: **והתנן** האברים אין להן שיעור כו'. תימה מאי ס"ד של המקשה וכי לא ידע דאבר שלם דוקא קאמר וי"ל דקשיא ליה הא דאמרינן דשום ש"ז קתני הילכך פרי' שהשרץ נמי אשכחן כל שהו באברים א"כ מה חילוק יש ביניהן ומשני דלאו היינו כל שהו דכיון דאי חסר ביה טהור: **נוגע** בש"ז ת"ל אי איש. מהבגד אשר עליו ש"ז דנושא את הנבלה מטמא בגדים בחיבורין ולא אדם. והכי אמרינן בפ"ק דב"ב. ותימה מ"ט דריש מאו איש דכתיב גבי שרץ ושביק או איש דכתיב גבי ש"ז וי"ל משום דבנוגע מסתבר למילף מנוגע ולא מאו איש דש"ז דמיירי ברואה. ותימא תיפוק לי מדאיתקשא ש"ז לשרץ דמהך היקישא ילפינן להו מהדדי לענין בגד ועור פ' במה אשה וכו' כיצד הרגל וי"ל רב פפא דמרבי נוגע מאו איש דשרץ סבר דאיצטריך גם ההיקש דאי לאו היקישא לא הוה מרבינן מאו איש דשרץ נוגע בשכבת זרע ומהאי היקישא דש"ז לחודה לא הוה שמעינן נוגע דרואה קרי הוא דאיתקש לנוגע בשרץ. והא דילפי' היקישא לענין מגע דבגד ועור היינו בתר דמרבי' מאו איש דשרץ נוגע בש"ז אמרינן נמי לענין מגע נמי איתקוש ורב הונא בריה דרבי נתן דמרבי מגע מאו איש דש"ז דאי לאו הכי לא משכחת לה דאיתקש נוגע בשרץ לנוגע וכו' אלא לרוקה והשתא לרב הונא בריה דרב נתן הא דנקט התם לשון היקישא לאו דוקא אלא סמוכין דבתרי קראי כתיבי אבל לרב פפא היקש ממש הוא דמאו איש דכתיב גבי שרץ מרבינן נוגע בש"ז: **ומטמא** בנגעים. דכתיב אדם ולהכי איצטריך לרבויי משום דכתיב בנגעים איש או אשה ובטומאת מת נמי כתיב ואיש אשר יטמא אבל לענין לזקוק לייבום ולהאכיל בתרומה לא כתיב איש ולא איצטריך מתניתין להשמיענו יום אחד אלא למעוטי עובר א"נ שלא נצרך ל' יום להוציאו מתורת נפל:

ה) [נ"ל מנא ליה]

מסורת הש"ס

ב) פסחים סז:, ג) [נעיל כב.], ג) מגילה ח., ד) [ומוספתא דכלים ריש פ"ב], ה) [אהלות פ"ח מ"ז מעילה ט:]. ו) [ע"ש], ו) [עי' תוס' ב"ב ב. ד"ה ועובד כוכבים שיצא], ז) [גמרא עח: ב"ק כה: שבועות לא. זבחים סב. קו. חולין קכ:], ח) [חולין נא.], ט) [ויקרא יא], י) [שם כב], כ) [לעיל מא.],

תורה אור השלם

1. וְזֹאת תִּהְיֶה טְמֵאָתוֹ בְּזוֹבוֹ רָר בְּשָׂרוֹ אֶת זוֹבוֹ אוֹ הֶחְתִּים בְּשָׂרוֹ מִזּוֹבוֹ טֻמְאָתוֹ הוּא: ויקרא טו ג
2. דַּבֵּרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זוֹבוֹ טָמֵא הוּא: ויקרא טו ב
3. אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל שֶׁרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא לוֹ אוֹ בְאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא לוֹ לְכֹל טֻמְאָתוֹ: ויקרא כב ה
4. אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקֳּדָשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהָר וְהַנֹּגֵעַ בְּכָל טֻמְאַת נָפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זָרַע: ויקרא כב ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' לתלמא בזובו תלת:

גליון הש"ם

גמ' לימד על הזוב שהוא טמא. לעיל לד ע"ב:

מוסף רש"י

כחתימת פי האמה. עד שיצא ממנו כדי חתימת פי אמתו (לעיל כב.) כדי סתימת נקב פי אמתו (פסחים סז:). מנה הכתוב שתים. ואיש כי יהיה זב מבשרו זובו זובו טמא, הרי שתי זיבות מנויות כאן, וקראו טמא, שלש וקראו טמא. דכתיב ואם תהיה טומאתו בזובו רר בשרו או החתים בשרו מזובו תלת טומאתו היא: **על הזוב.** שהטיפה עלמה טמאה: **לנוגע בכעדשה.** דמנגיעה דשרץ נפקא לן נגיעה דש"ז לקמן מאו איש אשר יגע וגו' [ויקרא כב]: **אין לו חלוקה טומאה.** דשרץ קטן מטמא כגדול אבל קטן פחות מבן ט' אין לו קרי: **שוס שרץ קתני.** אין לך שרץ מטמא במשהו אבל ש"ז יש מטמא במשהו כגון לרואה: **דמוליה במקוס כעדשה קאי.** כלומר מתוך חשיבותיה שהוא אבר הוי חשוב במקום כעדשה: תדע דמשוס חשיבותא דאבר הוא **דהא אינו חסר פורחא.** מן האבר דהוי בליר מכעדשה מי מטמא: **עכבר דים.** אינו מטמא כדתניא בהעור והרוטב (חולין דף קכו:) דעל הארץ כתיב[ב]: **כתנאי.** נוגע אי במשהו אי בכעדשה: **ס"ל או איש.** קס"ל מאו איש אשר יגע בכל שרץ אשר יטמא[ג] ילפי': ושמעי' בעלמא תנאי דפליגי בכמה דוכתי בדון מינה ומינה ובדון מינה ואוקי באתרא הילכך הנהו תנאי על כרחך פליגי בנוגע בקרי למ"ד דון מינה ומינה דון ש"ז משרץ דהא מקרא דשרץ ילפינן לה דמה שרץ מטמא בנגיעה אף ש"ז בנגיעה ומינה מה שרץ בכעדשה כו': **ואוקי באתרא.** הנהו ש"ז במקומה כדאשכחן בראיה דבמשהו: **דילמא מאו איש אשר יצא ממנו כו' ילפינן לה.** ואפי' למ"ד דון מינה ומינה הוה במשהו דהא נגיעה מראיה ילף ולכ"ע דון מינה ומינה הוה דהכא ליכא פלוגתא דאוקי באתרא דהא מיניה ודיה ילף: **איכא דתני כרב פפא.** מאו איש אשר יגע בכל שרץ: **מתני' ווזקק ליבום.** אם נולד יום אחד קודם מיתת אחיו אבל נולד לאחר מיתת אחיו אינו זוקק דכתיב (דברים כה) כי ישבו אחים יחדו: **ופוטר מן היבום.** אם נולד לאחר מיתת אביו ואיה שעה אחת ומת אבל כל זמן שמעוברת אינו מתירה ליבמה: **ומאכיל בתרומה.** בת ישראל שנישאת לכהן ומת ונולד לה בן לאחר מיתתו אוכלת בשבילו בתרומה בו ביום שנולד כדכתיב (ויקרא כב) וילד ביתו הם יאכלו בלחמו ודרשינן [לקמן מד.] יאכילו את אמם אבל הניחה מעוברת אינה אוכלת בשבילו עד שיולד: **ופוסל (את) [מן] התרומה.** קס"ל כגון בת כהן שנישאת לישראל ומת והניח בן יום אחד פסלה מתרומת בית אביה כל

ג) פסחים סז:, ד) [לעיל לד ע"ב:]

ונוחל ומנחיל. מפרש בגמרא: **לחתן שלם.** מפרש בגמרא [ע"ב]: **גמ' אשה.** ואשה כי תהיה זבה וגו' [ויקרא טו] והאי קרא בנדה משמעי: **בת עשרה ימים הו'.** ואשה כי תזוב זוב דמה [שם] קא דריש: **אדם.** משמע כל שהוא מין אדם אפילו קטן כדכתיב (במדבר לא) ונפש אדם מן הנשים וגו' ובקטנות משמעי קרא: **נפשות.** כל שיש בו נפש: **כנעוריה.** ושבה אל בית אביה כנעוריה כלומר אם דומה לימי נעורים ושבה ואם לאו לא תשוב: **קראי אחרון.** דתרוייהו לריכי: **אלא מסייעין.** מדנקט יוסי אחד ולא נקט עובר דוקא נקט: **אמר רב ששת.** האי פוסל לאו אאמו קאי אלא אעבדיו קאי והכא בכהן שהיו לו שתי נשים וכו': **אחת גרושה.** שהיתה גרושה ועבר ונשאה: **ויש לו בנים משאינה גרושה.** והן כהנים כשרים ועבדים שנפלו להן בירושה אוכלין בתרומה בשבילן דכתיב (ויקרא כב) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו וגו': **ויש לו בן יום אחד מן הגרושה.** והוא חולל ואינו רואי לכהונה ויש לו חלק בעבדים ופוסל את כולן מן התרומה שאין אנו יודעין לברור מי מגיע לחלקו. ודוקא בן יום אחד דראוי לירושה אבל כל זמן שלא נולד אוכלין כולן דאין זכייה לעובר: **ולאפוקי מדר' יוסי דאמר.** במסכת יבמות בפרק אלמנה לכהן גדול (דף סז.) יש לו זכייה ואפילו הוא במעי אשה זרה הכשרה לכהונה פוסלה דקסבר כל זמן שהוא במעי זרה זר הוא וכל שכן האי דבמעי גרושה הוא דאפילו כשיולד לא יהא ראוי: **לאחיו מן האב.** דהא אין ירושה אלא לקרובי האב: **אי בעי מאכוה לירם.** אפי' תשיבנא ליה כמאן דליתיה ירתי לאחר מיתת אביהם ואיהו מאי אהני: **נוחל בנכסי האם.** אם מתה אמו ביום שנולד הרי הוא יורשה וכשמת הוא באין אחיו מאביו ויורשין היינו נכסי אמו דאי לאו איהו הוו שקלי ליה קרובי האם דבן נוחל את אמו. אבל האם אינה נוחלת את בנה וכל שכן קרובי האם שאין נוחלין אותו דכתיב (במדבר ל) למשפחותם לבית אבותם משפחת האם אינה קרויה משפחה: **אבל עובר.** שבמעיה אם מתה מעוברת אינו נוחל להנחיל את קרובין מן האב: בקבר

כנעוריה פרט למעוברת. ואם תאמר תיפוק ליה מוזרע אין לה עיין עליה כי היכי דפסלינן בריש החולץ (יבמות לה.): חליצת מעוברת מאין לו עיין עליו וי"ל דהתם לא קאמר אלא עיין והמתן אם היבום אם יהיה ולד של קיימא אבל לא מיפטרא מן היבום משום דכתיב אין לו והא"נ לא מיפסלא מן התרומה בהכי: **אמר** רב ששת הכא במאי עסקינן בכהן שיש לו ב' נשים. ואי"ת למה לי ב' נשים לוקמה באשה אחת גרושה ויש לו בן אחד ממנה דדוקא בן יום אחד פוסל ולא עובר ואכלי העבדים בשביל כל המשפחה כולה לרבנן דר' יוסי כדאמר ביבמות בפרק אלמנה (דף סז.) ועוד הקשה ה"ר אפרים דבפ' מי שמת (ב"ב דף קמב.) אמר רב ששת אחד זה ואחד זה קנה בין מזכה לעובר בין לכשתלד ופריך ליה ממתני' דבן יום אחד נוחל אבל עובר לא ומשני דהתם משום דאיהו מיית ברישא והשתא ליפרוך מרישא דבן יום אחד פוסל אבל עובר לא משום דעובר לית ליה זכייה כדמפרש הכא רב ששת גופיה ולא ה"מ לשנויי מידי ד) וי"ל דסבר רב ששת דלרבנן דר' יוסי נמי עובר לית ליה זכייה וטעמא דעובר אינו פוסל משום סמוך מיעוטא דמפילות למחלה דנקבות והוה ליה זכרים מיעוטא ולמיעוטא לא חיישינן כדחייש רבי יוסי ולהכי אוקי הכא בכהן שיש לו ב' נשים ויש לו בנים משאינה גרושה דכיון דיש לו בנים לא פסיל עובר אף ע"ג דיש לו זכייה דלא חיישינן למיעוטא הזכרים כדפי' אבל אם אין לו בנים פוסל עובר גם לרבנן דלית ליה זכייה דבין הוא זכר בין היא נקבה הרי הן שלה ופליג רב ששת אשמואל דאמר בפרק אלמנה (יבמות דף סז.) דלרבנן אוכלין בשביל כל המשפחה כולה דסבר שמואל דלרבנן לית ליה זכייה לעובר והשתא ניחא הא דקאמר התם ה) רב ששת מנא אמינא לה דתניא גר שמת כו' ולא דחי ליה דהך ברייתא כר' יוסי דרבנן נמי לא פליגי אלא דלא חיישי למיעוטא כדפי' ואם תאמר דנפרק מי שמת (ב"ב דף קמב.) גבי גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והיתה אשתו מעוברת לא קנו שמעו אחרי כן שהפילה אשתו המחזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה אמאי לא קנה המחזיק בראשונה כיון דלבסוף הפילה הא בפ' אלמנה (יבמות סז:) אמרינן דזכרים הוו מיעוטא משום מיעוטא דמפילות ואין לעובר שקופו להיות נפל חלק בעבדים וי"ל דהתם

בנעוריה פרט למעוברת. ואם תאמר תיפוק ליה מוזרע אין לה עיין עליה כי היכי דפסלינן בריש החולץ (יבמות לה.): חליצת מעוברת מאין לו עיין עליו וי"ל דהתם לא קאמר אלא עיין והמתן אם היבום אם יהיה ולד של קיימא אבל לא מיפטרא מן היבום משום דכתיב אין לו והא"נ לא מיפסלא מן התרומה בהכי: **אמר** רב ששת הכא במאי עסקינן בכהן שיש לו ב' נשים. ואי"ת למה לי ב' נשים לוקמה באשה אחת גרושה ויש לו בן אחד ממנה דדוקא בן יום אחד פוסל ולא עובר ואכלי העבדים בשביל כל המשפחה כולה לרבנן דר' יוסי כדאמר ביבמות בפרק אלמנה (דף סז.) ועוד הקשה ה"ר אפרים דבפ' מי שמת (ב"ב דף קמב.) אמר רב ששת אחד זה ואחד זה קנה בין מזכה לעובר בין לכשתלד ופריך ליה ממתני' דבן יום אחד נוחל אבל עובר לא משום דעובר לית ליה זכייה כדמפרש הכא רב ששת גופיה ולא ה"מ לשנויי מידי בריש גמ' ויש לו בנים משאינה

אבר יצא ראשו אין דוחין נפש מפני נפש ומיהו אפשר דדוקא היכא דאמו חיה לא מיחייב ההורגו עד שיצא ראשו שתלוי קצת בחיות אמו אבל היכא דמתה חייב משום דכמונח בקופסא דמי וא"ת אם תמצי לומר דמותר להורגו בבטן אפי' מתה אמו ולא הוי כמונח בקופסא אמאי מחללין עליו את השבת שמביאין סכין דרך ר"ה לקרוע האם כדמוכח בפ' קמא דערכין (דף ז:) וי"ל דמכל מקום משום פקוח נפש מחללין עליו את השבת אף ע"ג דמותר להרגו דהא גוסס בידי אדם ההורגו פטור כדאמר פרק הנשרפין (סנהדרין עח.) דרוב גוססים למיתה ומחללין את השבת עליו כדאמר פרק בתרא דיומא (ד' פד:) דאין מהלכין בפקוח נפש אחר הרוב: **מאי טעמא** וילדו לו בעינן. למ"ד המזכה לעובר לא קנה לא איצטרך וילדו לו כדפרש' לעיל וה"נ אמרינן בפרק מי שמת: **איש** כי יכה כל נפש אדם אפי' כל דהו האי קרא כתיב באמור אל הכהנים ותימה דבריש אלו הן הנזקין דריש ליה מקרא אחרינא דכתיב באלה מסעי כל מכה נפש לפי עדים: **הא** לא שהה ספיקא הוי משמע הכא דחשיב בן קיימא לרבנן טפי מלרשב"ג. ותימה דבפ' הערל משמע איפכא דבן שמונה אמרי רבנן דאפי' שהה לא' יום הוי נפל ולרשב"ג לא הוי נפל אלא אמרינן דבר ז' הוא ואישתהויי אישתהויי וי"ל דבתרתי פליגי דבבן ח' פליגי דהכי מיתניא פלוגתייהו בתוספתא והא דאמרינן הכא דפליגי בסתם וולדות דייק תלמודא מדקתני במילתי' דרשב"ג כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל דאי לא פליגי אלא בבן ח' כדמשמע בתוספתא ה"ל למימר אם שהה ל' יום אינו נפל ומדנקט האי לישנא כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל משמע דשמעינהו לרבנן דמקילי בסתם וולדות לומר שיצא לאלתר מידי נפל. וקאמר רשב"ג דוקא אם שהה ל' יום באדם אינו נפל ולא מפליג רשב"ג בין סתם ולדות לבן ח' להכי אמר כל ששהה שכולל כל הוולדות. ותימה היאך ניחא ליה מתניתין אליבא דרבנן והא בפיהן ומת אפי' רבנן מודו ואמאי חייב באבילות וי"ל דמיתוקמא מתני' בנפל מן הגג ואכלו ארי ותימה בנפל מן הגג דליכא ריעותא מ"ש דרשב"ג ניזיל בתר רוב נשים דוולד מעליא ילדן וע"ק דבפ' ר"א דמילה פסקינן כרשב"ג ואסרי' עגלא תליתאה דאישתחיט ביומא דשבעה וי"ל כיון דמיעוטא דנפלים מצוי והוה חיישינן למיעוטא כזה כדאמרינן גבי מים שאין להם סוף כיון דמיעוט ניצולין [חיישינן] ליה. ולענין אבלות נמי כיון דנפלים מצויין הן לא אזלינן בתר רובא להחמיר דלענין אבילות הקילו חכמים וגדולה מזו בפ' יש בכור כדאמרינן יום ל' כיום שלפניו לענין אבילות משום דקי"ל דהלכה כדברי המקיל באבל אע"ג דקי"ל בפ' החולץ דאם (ילדה) [מת] בתוך ל' ועמדה ונתקדשה עם אשת כהן היא אינה חולצת דחשיב בר קיימא והיינו כקולי דמר וכקולי דמר לא חשו באבילות דרבנן. ותימה הכא אמרינן דהיכא דאינו שהה דאינו מתאבל על הספק ובמס' שמחות תנן הספיקות מתאבלין עליהן וי"ל

בקבר להנחיל לאחיו מן האב איני והא הוה [6]עובדא ופרכס עד תלת פרכוסי אמר מר בריה דרב אשי [3]מידי דהוה אזגב הלטאה דמפרכסת מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא אמר [4]לומר שממעט בחלק בכורה ואמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא [5]בן שנולד אחר מיתת האב אינו ממעט בחלק בכורה מאי טעמא [1]וילדו לו בעינן בסורא מתנו הכי בפומבדיתא מתנו הכי אמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא [2]בכור שנולד לאחר מיתת אביו אינו נוטל פי שנים מאי טעמא [2]יכיר בעינן והא ליכא והלכתא ככל הני לישני דמר בריה דרב יוסף משמיה דרבא: והתורגו חייב: דכתיב [3]ואיש כי יכה כל נפש מ"מ: והרי הוא לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם: למאי הלכתא אמר רב פפא [7]לענין אבלות כמאן דלא כרשב"ג [8]דאמר [8]כל ששהה שלשים יום באדם אינו נפל הא לא שהה ספק הוי הכא במאי עסקינן [9]דקים ליה שכלו לו חדשיו: **מתני'** [1]בת [7]שלש שנים ויום אחד מתקדשת בביאה [8]ואם בא עליה יבם קנאה [9]ומיבין עליה משום אשת איש [10]ומטמאה את בועלה לטמא משכב תחתון כעליון [2]נשאת לכהן תאכל בתרומה [3]בא עליה אחד מן הפסולין פסלה מן הכהונה [4]בא עליה אחד מכל העריות האמורות בתורה מומתין [1]עליה והיא פטורה [5]פחות מכן בנותן אצבע בעין: **גמ'** ת"ר בת ג' שנים מתקדשת בביאה דברי רבי מאיר וחכ"א בת ג' שנים ויום אחד מאי בינייהו אמרי דבי רבי ינאי ערב ראש השנה איכא בינייהו ור' יוחנן אמר [6]ל' יום בשנה חשובין שנה איכא בינייהו מיתיבי בת ג' שנים ואפי' בת שתי שנים ויום אחד מתקדשת בביאה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בת שלשה שנים ויום אחד

בשלמא

תלוי אלא בחדשי ההריון:

דקים ליה דכלו לו חדשיו. הא לא קיים ליה ספקא הוי ובנפל מן הגג או אכלו ארי איירי דבפיהן ומת אפילו לרבנן הוי נפל כדאמר פרק רבי אליעזר אם לא הביא (שבת קלו.) ואם תאמר אם כן מאי טעמא דרשב"ג כיון דליכא ריעותא אמאי אינו מתאבל עליו דניזיל אחר רוב ולדות דהוו בני קיימא ובפ' רבי אליעזר אם לא הביא (שם) דאסר ההוא עגלה דאשתמיט ביומא דשביעאה משום דהתם פסיק הלכה כרשב"ג אמאי לא אזלינן בתר רובא וי"ל דנפלין הוי מיעוטא דשכיח ודבר ההווה הוא ולכך החמירו חכמים ולענין אבלות הקילו וגדולה מזאת מצינו דאמר בפרק יש בכור (בכורות דף מט.) דיום ל' כשלפניו לענין אבלות אע"ג דקי"ל בהחולץ (יבמות לו:) דמת ביום ל' ועמדה ונתקדשה אם אשת כהן היא אינה חולצת דחשיב בר קיימא וא"ת דהכא אמר דבלא שהה ספקא הוא ואינו מתאבל עליו ובמסכת שמחות (פ"ד ה"ב) תנן ספק אחיו ספק אינו אחיו מתאבל עליו וי"ל דשאני התם כיון דבר קיימא הוא אי אין מתאבל עליו סברי עלמא דאין מתאבלין על אחין א"נ בספק בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון דמה נפשך חד מינייהו חייב ולגבי הדבר לפטור שניהם אדם אחד בשני שנים ויום אחד סגי ולא הוי פליג אברייתא דבסמוך היינו משום דשבת ג' בשביל יום אחד בשנה חשוב שנה איכא בינייהו לרבי מאיר בב' שנים ויום אחד סגי ולא הוה פליג אברייתא דבסמוך וי"ל דמשום יום אחד לא הוה קרי ליה שלש שנים וא"ת ולימא דיום ראשון של שנה רביעית איכא בינייהו לרבי מאיר במקצת היום סגי ולרבנן בעינן מעת לעת עד שעה שנולדה כדאמר פ"ב דזבחים (דף כה:) דשעות פוסלות בקדשים וי"ל דקים ליה לרבנן לא בעו מעת לעת ועוד דאם כן אף לר' מאיר הוה ליה למתני ג' שנים ויום אחד והוה ליה לפרושי דלא בעינן מעת לעת והא דתנן בפרק אלו נערות (כתובות דף כט.) הגיורת שנתגיירה פחותה מבת ג' שנים ויום אחד יש לה קנס לא אתיא כרבי מאיר מדמצריך יום אחד אחר שלש שנים ואם תאמר והיכי מוכח התם דרישא כרבי מאיר דקאמר פרק אלו נערות נערה אין קטנה לא והתם ע"כ אסיפא דמתני' סמיך דקתני (א) כל מקום שיש מכר אין קנס דמנערות איכא למימר דלא אתי למעוטי קטנות אלא בוגרות דבפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף סו:) תנן אין חייב הבא על נערה המאורסה עד שתהא נערה ודייק התם דאתא לאפוקי קטנה דאי לאפוקי בוגרת אלא על נערה מבעי ליה אלמא נערה אפילו קטנה משמע אלא אסיפא סמיך כדפרישית והיכי דייק מסיפא דמתני' דרישא נמי ר"מ כיון דמציעתא לא אתיא כוותיה וי"ל דלאו ממש ר"מ היא קאמר אלא דדייק דתנא דההוא פירקא סבר דקטנה אין לה קנס כדקתני בסיפא וא"כ נערות נקט לאפוקי קטנות ורבא דפריך בפ"ק דכתובות (דף יא.) הגיורת יש לה קנס יהבינן לה קנס דאזלה ואכלה בהיותה נכרית אלמא סבר דמתני' סבר דקטנה יש לה קנס היינו משום דסבר כיון דהך בבא דגיורת לא אתיא כר' מאיר דנקט שלש שנים ויום אחד אם כן גם לענין דקטנה יש לה קנס אתיא כרבנן (ב) וה"ה דפריך בפ' ד' וה' (ב"ק לח:) ממתני' דאלו נערות (דף כט.) דקתני כותיה יש לה קנס לרבי מאיר אע"ג דההיא דגיורת לא אתיא כר"מ מ"מ כיון דסתם מתני' ר"מ היא מאי דמצינן לאוקומי כוותיה מוקמינן:

אחר

כבכר. כי מת הוא קודם לה: **ופרכס.** עובר שבמעי אמו אחר מיתתה תלתא פרכוסי. אלמא היא מייתה בריאה: **לומר שממעט בו'.** מתניתין דקתני נוחל ומנחיל לומר שממעט בחלק בכורה כגון אם היה בן יום אחד כשמת אביו והיה לו אח בכור ואח פשוט ומת הוא אחר אביו נוחל הוא מאביו את חלק רביעי שבנכסיו ומנחילו לשני אחיו וחולקין הבכור והפשוט את חלקו של זה בשוה ונמצא ממעט בחלק הבכור דאי לאו איהו הוה שקיל בכור תרי תילתי כגון משה זהויים ארבעה ופשוט נוטל ב' זהויים ועכשיו נוטל הבכור ג' זהויים כנגד שני אחין ומחלקו של זה ג' רביעי זהוב נמצאו ביד בכור ד' זהויים חסר רביע וביד פשוט ב' זהויים ורביע. ודוקא בן יום א' אבל עובר אינו ממעט כדאמר לקמן בן שנולד לאחר מיתת אביו אינו ממעט בחלק הבכורה ונוטל הבכור שלש בכורתו ובין שלשתן יחלקו ב' שלשים: **מאי טעמא.** אמרינן בן יום אחד דממעטת אבל עובר לא: **וילדו לו בעינן.** משמע[1] בחייו: **בכור שנולד אחר מיתת אביו.** כגון מת אביו והאשה מעוברת תאומים אין היולא ראשון נוטל פי שנים. בלאו תאומים לא משכחת לה דכיון דבכור לא נולד עד מות אביו פשוט מהיכן בא. אי נמי שהיה ב' נשים מעוברות: **למאן דלא כר' שמעון.** אכולה מתני' קאי דקא חשיב בן יום אחד בן קיימא: **נאדם.** דאילו בבהמה שמונה ימים לא הוי נפל[1] : **מתני' בת ג' שנים.** ביאתה ביאה לכל דבר: **מקדשת.** אם מסרה אביה לכך: **אם בא עליה יבם קנאה.** וזכה בנכסי אחיו ליורשה[2] ולטמא לה: **וחייבין עליה.** אם קבל בה אביה קדושין מזה ובא אחר עליה נהרג דביאתה ביאה: **ומטמאה את בועלה.** אם היא נדה. אבל פחות מכן אע"ג שמטמאה במגע אינה מטמאה את בועלה משום בועל נדה לטומאת ז' אלא משום נוגע ולטומאת ערב: **פחתון.** של בועל נדה: **בעליונו.** של זב: **מן הפסולין.** כגון חלל נתין וממזר ועבד ועובד כוכבים: **פסלה.** מתרומת אביה אם היא בת כהן כדתניא בגמרא דאלמנה לכהן גדול ביבמות (דף סח.) מנין לכהנת לויה וישראלית שבא עליהן כו' ת"ל כי תהיה לאיש זר[3] כיון שנבעלה לפסול לה פסלה: **מכל העריות.** כגון אביה או חמיה: **והיא פטורה.** מפני שהיא קטנה ולאו בת עונשין: **גמ' ערב ראש השנה.** של שנה רביעית לרבי מאיר גופיה לא הוי בת ביאה עד יום אחרון של שלשים דהוא ערב ראש השנה ולרבנן עד למחר דמיקלע יום ראשון ברביעית: **שלשים יום איכא ביניהו.** לרבי מאיר מכי איקלע שלשים יום בשנה שלישית הויא בת ביאה ולרבנן עד דמיקלע שנה רביעית ואיכא ביניהו טובא: בשלמא

מסורת הש"ס

א) כ"ב קמב:, ב) [שם: ערכין ז. מולין כא.], ג) שבת קלה: יבמות לו. ודף פ: [מוספתא דשבת פט"ז ה"ד], ד) סנהדרין נה: סט. קדושין י. יומא מז:, ה) [מיכות מו' במשנה זו ע' ביומא מז: וקדושין י. וסנהדרין נה: פירשו תוס' כל בני מתניתין דהכא], ו) [במס' שבמשניו' על ידה], ז) כתובות יא:, ח) [לקמן מה. כ"ב י: מכות ג:], ט) בס"ת: לו משמע, י) [שבת קלה:], כ) [ויקרא כב], מ) [עי' תוס' סנהדרין פד: ד"ה ה"ג], נ) [שבת פט"ז ה"ד],

תורה אור השלם

1. כִּי תִהְיֶין לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאַחַת אֲהוּבָה וְהָאַחַת שְׂנוּאָה וְיָלְדוּ לוֹ בָנִים הָאֲהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכוֹר לַשְּׂנוּאָה:

דברים כא טו

2. כִּי אֶת הַבְּכֹר בֶּן הַשְּׂנוּאָה יַכִּיר לָתֵת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר יִמָּצֵא לוֹ כִּי הוּא רֵאשִׁית אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה:

דברים כא יז

3. וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוּמָת:

ויקרא כד יז

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שלשים וכו' דקתני כ"מ. ג"כ בדף מ ע"ב: (ב) בא"ד כרבנן והא דפריך:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' הרא"ש (המשך)

דהתם אמרי' בספק בן ט' לראשון ובן ז' לאחרון דממה נפשך חד מינייהו חייב להתאבל וגנאי הדבר לפטור שניהן: **וחייבין** עליה משום אשת איש. פרש"י אם קבל בה אביה קדושין ובא עליה נהרג דביאתו ביאה וק' לפי' למה לי למיתני הך בבא היינו אם בא עליה אחד מן העריות האמורות בתורה מומתין על ידיה. ונראה לפרש דקאי אהא דקאמר אם בא עליה יבם קנאה דלא תימא לא קנאה אלא מדרבנן מידי דהוה אביאת בן ט' קמ"ל דקנאה מדאורייתא וחייבין עליה משום אשת איש: **ערב** ראש השנה איכא בינייהו. לר' מאיר סגי ליה בערב ראש השנה לרבנן צריך שתכנס לשנה רביעית: **שלשים** יום בשנה חשובין שנה איכא בינייהו ותימא לימא שנה שלישית איכא בינייהו לבר יום אחד דלר' מאיר בשתי שנים ויום א' סגי דיום אחד בשנה חשוב שנה ולא הוה פליג אברייתא דבסמוך וי"ל דמשום יום אחד לא הוה קרי לה בת ג' שנים. ותימא ולימא יום ראשון של רביעית איכא בינייהו דלר' מאיר בתחלת שנה רביעית סגי ולרבנן בע' מעת לעת עד שעה שנולדה כדאמר לקמן בפירקין לענין קדשים. וי"ל דקים ליה דלרבנן לא בעי מעת לעת ועוד דא"כ גם לר' מאיר ה"ל למיתני בת ג' שנים ויום אחד ולפרושי דלא בעינן מעת לעת:

בשלמא לרבי יוחנן. דאמר [מד:] מכי איקלע חסיבות שנה בשנה שלישית לרבי מאיר הויא בת ביאה ניחא ואע"ג דאמר רבי יוחנן ל' יום והכא קתני יום אחד תגאי היא בפרק ארבעה ראשי שניס (ר"ה דף י.) דאיכא למ"ד יום אחד בשנה חשוב שנה ואיכא למאן דאמר כו': **אלא לרבי יוחנן.** דאמר [מד:] לר"מ עד סוף שנה שלישית לאו בת ביאה היא קשיא: **הני בתולין.** בתוך ג' שניס: **איפלוגו.** לשון לידה. כלומר אינן ניטלין על ידי ביאה ואינו דם בתולין עד ג' שניס ויום אחד: **אי אמרת מיזל אזלי.** בביאה בתוך ג' לגמרי והדר אתו לא מחזקינן לה כזונה דהא דלא הדור שהות הוא דלא הויא להו מתוך בעילה שבעל תדיר: **אלא אי אמרת.** לא אזלי בביאה תוך ג' הוה ליה למיתי דם לאחר ג' וכיון דלא חזיא אחר בא עליה לאחר ג' וזונה היא ופסולה לכהונה: **ומאן לימא לן.** כלומר אפי' אם תמצי לומר מיזל אזלי בביאה תוך ג' מי איכא למימר שהות לא הוה להו מאן לימא לן דלא הדרי לאלתר: **האי דם נדה הוא.** האי דתוך ג': **יוסטיני: אוי לשלש שניס שאבדתי.** משנראיתי בביאה: **משמשות במוך.** תקנתן הוה לשמש במוך שלא יתעברו: **סנדל.** כשמתעברת תאומים פעמים שאחד דוחק את חבירו ופוחת את צורתו כדאמרינן במכילתין [ב] אין סנדל שאין עמו ולד: **פגמול.** תפריש את בנה מלהניק מחמת עיבורה: **פחות מכן.** אינה צריכה לשמש במוך דודאי לא תתעבר: **יפר על כן.** אם תתעבר לא תמות: **מלגה.** כלומר אף אני טעמתי טעם זנות: **לא אמרה.** הא דקאמר פסולה לכהונה אלא לחדד: **מתני' קנאה.** וחכה בנכסי אחיו ואע"ג שאין קנין לקטן הרי קנויה לו ועומדת: **ואינו נותן גט עד שיגדיל.** אם בא לגרשה דקידושי אחיו קידושין גמורין וגירושין של זה אינם גירושין גמורין דאינו בן דעת: **ומטמא בנדה.** אם בא עליה בביאתו ביאה לכל דבר: **ופוסל.** כגון בן ט' שיש כותי או ממזר שבא על הכהנת פסלה מתרומת אביה אבל בבן תשע ישראל שבא על בת כהן ליכא למימר דפוסל מן התרומה דאי משום דאי זנות לא פסלה זנות דכשר מן התרומה ואי משום קדושין למהוי בת כהן לישראל לאו קדושין נינהו דקטן דקדיש אין קדושיו קדושין: **ואינו מאכיל.** כגון יבם בן ט' כהן הבא על יבמתו אע"ג דקני לה בהך ביאה לא אכלה בתרומה: **ופוסל אם הבהמה.** אם רבעה ע"פ עד אחד או ע"פ הבעלים אבל סקילה לא דמודה בקנס פטור: **ונסקלה על ידו.** אם יש עדיס: **גמ' בגט סגיא לה.** בתמיה אם בא לגרשה: **מאמר.** קידושי יבמה: **וחליצה לזיקתו.** דאין קדושין גומרין ביבמה להיות כאשתו לגאת בגט בלא חליצה אבל ביאה גומרת בה כדכתי' (דברים כה) יבא עליה: **ביאה בן תשע.** ביבמתו לכשיגדיל ידו והוא פטור: **גמ' ולכשיגדיל בגט סגי לה** [ג] **והתניא** [ד] **עשו ביאת בן ט' כמאמר בגדול מה מאמר בגדול צריך גט למאמרו וחליצה לזיקתו אף ביאת בן ט' צריך גט** [ה] **למאמרו וחליצה לזיקתו אמר רב הכי קאמר לכשיגדיל**

בשלמא לר' יוחנן כי היכי דאיכא תנא דקאמר [ו] **יום אחד בשנה חשוב שנה הכי נמי איכא תנא דאמר** [ז] **ל' יום בשנה חשובין שנה אלא לר' ינאי קשיא קשיא:** פחות מכאן כנותן אצבע בעין: איבעיא להו הני בתולין מיזל אזלי ואתו או דלמא אתצודי הוא דלא מתצדי עד לאחר ג' למאי נפקא מינה כגון שבעל בתוך ג' ומצא דם ובעל לאחר שלש ולא מצא דם אי אמרת מיזל אזלי ואתו שהות הוא דלא הויא להו אלא אי אמרת אתצודי הוא דלא מתצדי עד לאחר ג' הא אחר בא עליה מאי מתקיף לה רב חייא ברה דרב איקא ומאן לימא לן דמכה שבתוך ג' אינה חוזרת לאלתר שמא חוזרת לאלתר והא אחר בא עליה אלא נפקא מינה כגון שבעל בתוך ג' ומצא דם ובעל לאחר ג' ומצא דם אי אמרת מיזל אזלי ואתו האי דם בתולין הוא אלא אי אמרת אתצודי הוא דלא מתצדי אלא עד לאחר ג' האי דם נדה הוא מאי אמר רב חסדא ת"ש פחות מכאן כנותן אצבע בעין למה לי למתני כנותן אצבע בעין לתני פחות מכאן ולא כלום מאי לאו הא קמ"ל [א] מה עין מדמעת וחוזרת ומדמעת אף בתולין מיזל אזלי ואתו ת"ר מעשה ביוסטני בתו של אסוירום בן אנטנינוס שבאת לפני רבי אמרה לו רבי אשה בכמה ניסת אמר לה בת ג' שנים ויום אחד ובכמה מתעברת אמר לה בת י"ב שנה ויום אחד אמרה לו אני נשאתי בשש וילדתי בשבע אוי לשלש שנים שאבדתי בבית אבא ומי מעברה [ב] **והתני** רב ביבי קמיה דרב נחמן ג' נשים משמשות במוך קטנה מעוברת ומניקה קטנה שמא תתעבר ותמות מעוברת שמא תעשה עוברה סנדל מניקה שמא תגמול את בנה וימות ואיזוהי קטנה מבת י"א שנה ויום אחד ועד י"ב שנה ויום אחד פחות מכאן או יתר על כן משמשת והולכת דברי ר"מ וחכ"א אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת ומן השמים ירחמו שנאמר [1] שומר פתאים ה' איבעית אימא [2] אשר בשר חמורים בשרם ואיבעית אימא [3] אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר ת"ר מעשה באשה אחת שבאת לפני ר"ע אמרה לו ר' נבעלתי בתוך שלש שנים מה אני לכהונה אמר לה [ג] כשרה את לכהונה אמרה לו רבי אמשול לך משל למה הדבר דומה לתינוק שטמנו לו אצבעו בדבש פעם ראשונה ושניה גוער [ד] בה שלישית מצצה אמר לה אם כן פסולה את לכהונה [ה] ראה התלמידים מסתכלים זה בזה אמר להם למה הדבר קשה בעיניכם [ו] [אמרו ליה] כשם שכל התורה הלכה למשה מסיני כך פחותה מבת שלש שנים כשרה לכהונה הלכה למשה מסיני ואף רבי עקיבא לא אמרה אלא [ז] לחדד בה את התלמידים: **מתני'** [ח] [ג] בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו קנאה ואין נותן גט עד שיגדיל [ד] ומטמא בנדה לטמא משכב תחתון בעליון. [ה] ופוסל ואינו מאכיל בתרומה [ו] ופוסל את הבהמה מע"ג המזבח [ז] ונסקלת על ידו [ח] ואם בא על אחת מכל העריות האמורות בתורה מומתין על ידו והוא פטור: **גמ'** ולכשיגדיל בגט סגי לה [ט] **והתניא** [י] **עשו ביאת בן ט' כמאמר בגדול מה מאמר בגדול צריך גט למאמרו וחליצה לזיקתו אף ביאת בן ט' צריך גט** [י] **למאמרו וחליצה לזיקתו אמר רב הכי קאמר לכשיגדיל**

אחר בא עליה. ואם אשת כהן היא אסורה אבל אשת ישראל לא לא דפיתוי קטנה אונס הוא ואם תאמר אמאי דחיק לאשכוחי נפקותא שבא עליה אחר לגבי זנות לימא בפשיטות כגון שבעל תוך שלשה ומצא דם דאי לא מיתבלו הוא כדאמר בסמוך וי"ל דניחא ליה לאשכוחי לענין זנות דהויא כל ימיה אסורה לבעלה ותו דלענין אי הוה דם נדות או דם בתולין לא נפקא מינה האידנא מידי דאפילו הוא דם בתולים הא תקון דבועל בעילת מצוה ופורש: **האי** דם נדה הוא. פירוש הך דתוך ג' דהך דלאחר ג' לכ"ע הוי דם בתולין ותימה דאמאי נקט כלל שבעל אחר ג' כיון דלא נפקא מינה מידי ופירש ר"ת משום דנקטיה לעיל נקטיה נמי הכא ומיהו י"ל אף דם שלאחר ג' יש להסתפק בדם נדה אי אמרינן אתצודי הוא דלא מיתצוד כיון דבתוך ג' לאתה ודאי דם נדות אם כן דרכה לראות מחמת חימוד בעילה אם כן גם אחר ג' יש להסתפק בדם נדה ובתשובה אחת פרש"י דאתצודי הוא דלא מיתצוד דקאמר היינו דלא סכיח הוא דמיתצוד אבל כי אתצודי תו לא מיתצוד הדרי וקאמר דנפקא מינה דבעל תוך ג' ומצא דם ואחר ג' לא מצא דאי לא איתצוד האי אחר בא עליה דליכא אלא ספיקא אחת דאי דם בתולין היה תוך ג' מותרת ואם דם נדה היה הרי היא זונה והדר קאמר שבעל ומצא דם תוך ג' ואחר ג' דאיכא לספוקי בתרוייהו בדם נדה דאי בתוך ג' דם בתולין אחר ג' דם נדה דהא לא הדרי ואי תוך ג' דם נדה הוא אחר ג' דם בתולין וקשה לפי זה דאמאי לא אשכחן לענין זנות דמצא דם תוך ג' ושוב לא בעל עד י"ב שניס ולא מצא דם דאי מיזל ואתו האי אחר בא עליה אע"ג דספק בא עליה אחר בקטנות או בגדלות כיון דספקא אחת היא אסורה אף לבעלה ישראל ואי אתצודי לא מיתצוד שריא לבעלה ישראל דאימור דם דתוך ג' דם בתולין הוה ואפי' אי הוה דם נדות אימר אחר בא עליה בקטנות ואונס הוה וי"ל דאין דרכה לראות אונס הוה דם בתולין לענין זנות דהויא כל ימיה אסורה לבעלה ותו דלענין אי הוה דם נדות או דם בתולין לא נפקא מינה האידנא מידי דאפילו הוא דם בתולים הא תקון דבועל בעילת מצוה ופורש: **האי** דם נדה הוא. פירוש הך דתוך ג' דהך דלאחר ג' לכ"ע הוי דם בתולין ותימה דאמאי נקט כלל שבעל אחר ג' כיון דלא נפקא מינה מידי ופירש ר"ת משום דנקטיה לעיל נקטיה נמי הכא ומיהו י"ל אף דם שלאחר ג' יש להסתפק בדם נדה אי אמרינן אתצודי הוא דלא מיתצוד כיון דבתוך ג' לאתה ודאי דם נדות אם כן דרכה לראות